

Concept participatieplan

Ten behoeve van het opstellen van een beleidskader
voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie
in Kaag en Braassem

PROJECTNUMMER 327300704

12 december 2024

1. Aanleiding en uitgangssituatie

Wat staat er in de LES?

Op 17 juni 2024 heeft de gemeenteraad van Kaag en Braassem de Lokale Energie Strategie (LES) vastgesteld (zie [hier](#) voor de besluitenlijst van de gemeenteraad d.d. 17 juni). De LES beschrijft de lokale doelen voor de energietransitie voor 2030 en 2050. In 2030 wil de gemeente Kaag en Braassem:

- 20% besparen op het warmteverbruik;
- 11% besparen op het energieverbruik voor mobiliteit;
- 0,09 TWh duurzame energie opwekken.

Meer informatie is te vinden in de [LES](#).

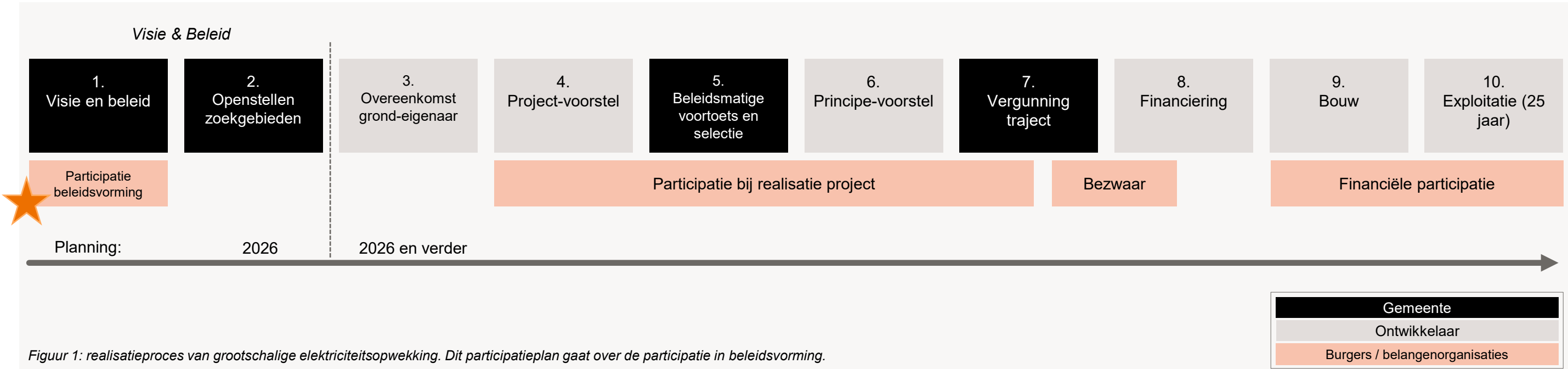
Waarover gaat dit document?

Dit participatieplan gaat over het derde doel: het opwekken van duurzame energie. In de LES zijn de ambitie en zoekgebieden voor het plaatsen van windturbines en zonnepanelen vastgelegd. Voordat we deze zoekgebieden openstellen voor het indienen van projectvoorstellen door initiatiefnemers, is het noodzakelijk te bepalen aan welke criteria we deze voorstellen gaan toetsen. Die criteria leggen we vast in een beleidskader duurzame opwek. Dit document beschrijft het plan om inwoners en overige stakeholders te betrekken bij het opstellen van het beleidskader zonne- en windenergie. De vastgestelde LES is daarbij het uitgangspunt: zowel de zoekgebieden als de ambitie om in 2030 0,09 TWh duurzame elektriciteit op te

wekken, zijn een gegeven.

Vervolgstappen na 2025

Na het vaststellen van een beleidskader voor grootschalige duurzame energie is de weg vrij om de zoekgebieden open te stellen. Initiatiefnemers kunnen dan concrete projecten indienen om daadwerkelijk duurzame opwek te realiseren. Ook daarbij hoort weer een participatietraject. De figuur hieronder schetst op hoofdlijnen hoe dit realisatieproces er - in theorie - uitziet. Tot en met Q3 2025 ligt de focus op de eerste stap: het vaststellen van beleid. Daarna volgende de overige stappen.

Figuur 1: realisatieproces van grootschalige elektriciteitsopwekking. Dit participatieplan gaat over de participatie in beleidsvorming.

Verschillende vormen van ‘participatie’

Bij de realisatie van duurzame energie vinden op verschillende momenten verschillende vormen van participatie plaats. Figuur 1 schetst op hoofdlijnen hoe het realisatieproces er – in theorie – uitziet. Hierin staan ook meerdere vormen van participatie.

- Dit participatieplan beperkt zich tot **participatie bij de beleidsvorming**; dat wil zeggen het betrekken van stakeholders bij het opstellen van het beleidskader duurzame opwek.
- Het beleidskader bevat onder meer richtlijnen en randvoorwaarden voor het **participatietraject bij de realisatie van een project**. Hierin heeft de initiatiefnemer een belangrijke verantwoordelijkheid.
- In de fase van vergunningverlening gelden de wettelijke regels voor **ter inzagelegging, zienswijzen, bezwaar en beroep**.
- Naast deze vormen van procesparticipatie, bevat het beleidskader de randvoorwaarden voor en eisen aan de **financiële participatie en lokaal eigendom**. Daarmee bedoelen we dat de lokale omgeving meeprofiteert van de duurzame opwek. Dat kan bijvoorbeeld door het realiseren van een deel lokaal eigendom of het instellen van een omgevingsfonds. Bekijk [deze video](#) voor meer informatie over lokaal eigendom en financiële participatie.

2. Doelstelling

Projectdoel

In de LES is vastgelegd dat de gemeente een regierol vervult bij het realiseren van grootschalige opwek van duurzame elektriciteit. De eerste stap voor het invullen van deze regierol is het opstellen van een beleidskader voor grootschalige duurzame opwek, met een heldere set voorwaarden waaronder grootschalige zonne- en windenergie mogelijk is. Dit beleidskader moet nauw aansluiten bij de in de LES beschreven strategie voor het opwekken van duurzame energie. Het geeft initiatiefnemers en omwonenden duidelijke spelregels voor het realiseren van duurzame opwek én biedt de gemeente handvatten om de regie te voeren.

Het beleidskader bevat bepalingen over de eisen waaraan installaties voor duurzame energieopwek moeten voldoen. Denk bijvoorbeeld aan eisen ter bescherming van de volksgezondheid en het voorkomen van hinder of aan kaders voor een goede landschappelijke inpassing. Aanvullend daarop beschrijft het beleidskader de eisen aan de participatie. Daarbij gaat het zowel om de wijze waarop de lokale omgeving in het realisatieproces wordt betrokken (procesparticipatie) als de wijze waarop de omgeving meeprofiteert van een duurzame energieproject. Daar kan het zowel gaan om lokaal eigendom als om andere

vormen van financiële participatie.

Participatiedoel

De gemeente neemt het initiatief en betreft inwoners en overige stakeholders bij het opstellen van het beleidskader. Wij willen nadrukkelijk luisteren naar en samenwerken met onze inwoners en andere stakeholders.

In het Ontwikkelprogramma participatie Kaag en Braassem onderscheiden we vier vormen van participatie: samen denken, samen besluiten, samen doen en samen leren. In dit participatietraject staat de vorm ‘samen denken’ centraal. Informeren en communiceren is daar onlosmakelijk mee verbonden.

Tijdens het opstellen van de LES zijn inwoners en stakeholders reeds intensief betrokken. We bouwen hierop in dit participatieplan voort.

Het doel van dit participatietraject is:

- het verrijken en verbeteren van het beleidskader met kennis en deskundigheid van participanten;
- inventariseren hoe we aan belangen en/of wensen van stakeholders tegemoet kunnen komen;
- het informeren van stakeholders over het proces dat

we doorlopen om duurzame opwek te realiseren.

Besluitvorming

Uit het voorgaande volgt dat de verschillende stakeholders een klankbordfunctie hebben bij het opstellen van het beleidskader. Het gemeentebestuur heeft de besluitvormende bevoegdheid. Dat betekent dat het college van burgemeester en wethouders een concept-beleidskader, inclusief een nota van beantwoording met een reactie op eventueel ingediende zienswijze, ter besluitvorming voorlegt aan de gemeenteraad.

Beoogd resultaat

Het beoogde projectresultaat is een beleidskader voor grootschalige opwek van duurzame energie in Kaag en Braassem. De gemeente gebruikt dit beleid vervolgens om projectvoorstellen van initiatiefnemers aan te toetsen.

Het beoogde resultaat van de participatie is inzicht in de wijze waarop we aan de wensen en belangen van stakeholders tegemoet kunnen komen en inzicht in de kennis en kunde van stakeholders. Deze inzichten gebruiken we om het beleidskader te verrijken en te verbeteren.

Kaders en randvoorwaarden

Planning

De ambitie is het beleidskader in Q4 2025 door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Uitgangspunten

De vastgestelde LES is het uitgangspunt: de zoekgebieden en de ambitie om in 2030 0,09 TWh duurzame elektriciteit op te wekken in de gemeente zijn een gegeven. In het beleidskader werken we uit onder welke voorwaarden dat gerealiseerd kan worden. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Het beleidskader komt voort uit de doelen en ambities in de LES. Op 17 juni 2024 heeft de gemeenteraad de LES vastgesteld. De beslispunten uit het raadsbesluit staan vast en vormen het uitgangspunt voor het uitwerken van het beleidskader duurzame opwek .
- De landelijk bij wet vastgestelde eisen aan het realiseren van duurzame opwek (bijvoorbeeld afstands- en geluidsnormen) zijn het uitgangspunt.

De uitkomst van het beleidskader kan niet zijn dat zoekgebieden vervallen of dat de ambitie voor duurzame opwek in de gemeente niet wordt gehaald. Over de inhoud van de LES zijn stakeholders reeds geïnformeerd. Waar nodig en relevant herhalen we dat in het participatietraject. De participatieruimte heeft betrekking op de voorwaarden waaronder duurzame opwek gerealiseerd wordt.

3. Stakeholders / doelgroepen

In dit participatieplan maken we onderscheid in drie groepen stakeholders:

1. Niet-georganiseerde stakeholders: inwoners.
Naast inwoners van de gemeente Kaag en Braassem, kunnen dit in voorkomende gevallen ook inwoners van buurgemeenten zijn.
2. Georganiseerde stakeholders: meerdere formeel of informeel georganiseerde personen of organisaties die zich hard maken voor een specifiek belang. Denk bijvoorbeeld aan potentiële initiatiefnemers of een groep tegenstanders van windenergie.
3. Professionele partijen.

Inwoners

Het participatietraject voor de LES vormde de aftrap van een langlopend traject om in samenspraak met stakeholders duurzame energie-opwek in Kaag en Braassem te realiseren. Het nu volgende participatietraject voor het beleidskader duurzame opwek bouwt voort op de al uitgevoerde participatierondes voor de LES. Omdat het een generiek geldend beleidskader voor grootschalige zonne-energie en windenergie betreft, staat het participatietraject open voor álle inwoners van Kaag en Braassem.

Georganiseerde stakeholders

Op dit moment zijn de volgende groepen georganiseerde stakeholders bekend:

- Een groep initiatiefnemers die interesse heeft in het realiseren van windenergie in het zuidelijke zoekgebied langs de N207.
- Een georganiseerde groep inwoners die bezorgd is over de impact van grote windturbines op het landschap.
- Ondernemersvereniging(en)
- Energiecoöperatie(s)
- Dorpsraden

Professionele stakeholders

In de het participatietraject t.b.v. de LES is een aantal professionele stakeholders betrokken. Ook voor het opstellen van het beleidskader zullen professionele stakeholders betrokken worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan woningbouwcorporaties, de netbeheerder en professionele natuur-, milieu- en landschapsorganisaties.

4. Participatieruimte

Onderwerpen in het beleidskader (Ter indicatie. Niet uitputtend)	Participatieruimte stakeholders (NB: de participatieruimte is voor alle genoemde groepen stakeholders identiek)	Rol gemeente Kaag en Braassem
Locaties	De zoekgebieden zijn geen onderwerp van de participatie.	De zoekgebieden voor grootschalige duurzame opwek zijn vastgesteld in de LES.
Landschappelijke inpassing windturbines en zon op land	Stakeholders kunnen hun voorkeuren aangeven ten aanzien van de landschappelijke inpassing en meervoudig ruimtegebruik. Denk bijvoorbeeld aan een combinatie met een educatieve of recreatieve functie van een zonnenveld, het opstellen van windturbines in een cluster, lijn of individueel, een groene omzoming van zonnenvelden etc.	De gemeente stelt in het beleidskader de eisen vast voor proces en inhoud van de landschappelijke inpassing, rekening houdend met landelijke en provinciale kaders.
Technische kenmerken van windturbines en zonnepanelen.	Stakeholders kunnen hun voorkeuren geven ten aanzien van de technische uitvoeringsvorm van zonnepanelen en windturbines. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van duurzame materialen of het recyclen van materialen na afloop van de exploitatietermijn.	De gemeente gaat uit van de wettelijke kaders en normen.
Effecten op de leefomgeving en gezondheid	Stakeholders kunnen hun zorgen, wensen en zienswijzen ten aanzien van verwachte effecten op de leefomgeving en gezondheid kenbaar maken. Denk daarbij aan aspecten zoals (niet uitputtend): geluid, slagschaduw, verlichting etc.	De gemeente gaat uit van de wettelijke kaders en normen.
Lokaal eigenaarschap en financiële participatie	Stakeholders kunnen hun voorkeuren aangeven voor de verschillende vormen van financiële participatie.	Gemeente bepaalt die eisen die we stellen aan financiële participatie en lokaal eigenaarschap.
Eisen aan procesverloop van de participatie in de ontwikkelfase van concrete projecten.	Stakeholders kunnen hun voorkeur aangeven ten aanzien van de wijze waarop zij bij de realisatie betrokken willen worden door initiatiefnemers.	Gemeente bepaalt welke inspanning een initiatiefnemer moet nemen om de omgeving te betrekken bij de realisatie van grootschalige energie-opwek.

Tabel 1: Rol gemeente en beschikbare participatieruimte voor stakeholders

5. Participatievragen/kernboodschap

Een belangrijk doel van dit participatietraject is het inventariseren van wensen, ideeën en voorkeuren ten aanzien van de voorwaarden voor het realiseren van grootschalige zonne- en windenergieprojecten in de gemeente. Concreet zijn de participatievragen daarbij:

Participatievragen:

1. Welke technische voorwaarden zijn van belang bij het realiseren van windenergie? (zie kader 3)
2. Welke technische voorwaarden zijn van belang voor het realiseren van grootschalige zonne-energie? (zie kader 3)
3. Welke voorkeuren hebben inwoners ten aanzien van lokaal eigendom / financiële participatie? (Zie ook kader 1 op [pagina 2](#), met een link naar een uitlegvideo.)
4. Welke voorkeuren heeft de directe omgeving ten aanzien van de participatie in de ontwikkelfase van concrete projecten, d.w.z. in de stappen 4 tot en met 7 in [figuur 1](#).

Zorgen van inwoners

Een doel van het participatietraject is het ophalen van belangen en wensen. Bij het opstellen van de LES is hierover al veel informatie verzameld. Deze informatie gaan we opnieuw analyseren. Op basis

daarvan bepalen we hoe het participatietraject eraan kan bijdragen deze belangen en wensen tegemoet te komen.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Wanneer zorgen zijn gebaseerd op onjuiste inhoudelijke informatie, zullen we informeren.
- Bij reële zorgen onderzoeken we welke randvoorwaarden helpen om hieraan tegemoet te komen. Uitgangspunt hierbij is dat de wettelijke normen het minimum vormen, en er geen afbreuk gedaan wordt aan de LES.

Uit het participatietraject rond de LES kwam naar voren dat inwoners onder meer vragen en zorgen hebben over eventuele gezondheidsrisico's, geluidsoverlast, effecten op de natuur en het landschap, materiaalgebruik, netcongestie en de verdeling van de lasten en lusten van duurzame opwek.

Voorbeelden van technische voorwaarden

Onder 'technische voorwaarden' verstaan we de technisch-inhoudelijke aspecten van het realiseren van grootschalige duurzame opwek. Denk bijvoorbeeld aan de uiterlijke kenmerken, de afmetingen, afstanden tot bebouwing, geluid, inpassing in het landschap, een combinatie met een natuur- en/of educatieve functie, recycling na afloop van de levensduur etc.

Kader 3: Voorbeelden van technische voorwaarden

6. Participatieaanpak

Vertrekpunt: participatie LES

Het opstellen van het beleidskader zonne- en windenergie is een uitwerking van één van de doelen in de LES. Tijdens het participatietraject t.b.v. de LES is al veel informatie opgehaald. Belangrijke documentatie in dit verband is:

- De Nota van beantwoording concept lokale energiestrategie
- De factsheet consultatie Moventem. Deze bevat de resultaten van de vragenlijst van Moventem. In totaal hebben 387 respondenten deze ingevuld.

Daarnaast heeft een aanzienlijke groep stakeholders aangegeven betrokken te willen blijven. Deze personen kunnen we actief benaderen voor deelname aan het vervolg van de participatie.

Aanpak

De input die is opgehaald in het LES-participatietraject vormt het vertrekpunt voor de participatie voor het opstellen van het beleidskader. We kiezen daarbij voor een aanpak in de volgende stappen.

1. Aankondiging en uitnodiging
2. Themamarkten
3. Verdiepende sessie met inwoners
4. Verdiepende gesprekken met georganiseerde stakeholders
5. Informele online-consultatie
6. Evaluatie van de participatie
7. Besluitvorming door de gemeenteraad

Figuur 2: Participatieaanpak

7. De participatieaanpak uitgelegd

1. Aankondiging en uitnodiging

Het participatietraject staat nadrukkelijk open voor alle inwoners. Op www.energievoorkaagenbraassem.nl publiceren we daarom een uitgebreide toelichting op het vervolg van het participatietraject. We geven aan dat de vastgestelde LES het uitgangspunt is bij het opstellen van een beleidskader: de zoekgebieden en de ambitie om in 2030 0,09 TWh duurzame elektriciteit op te wekken zijn een gegeven. We nodigen in ieder geval de direct omwonenden van de in de LES vastgestelde zoekgebieden voor duurzame opwek persoonlijk per brief uit om deel te nemen. Daarnaast nodigen we alle inwoners via de algemene gemeentelijke kanalen uit. Tot slot stemmen we met buurgemeenten af of zij inwoners willen uitnodigen voor deelname aan het participatietraject. Alle uitnodigingen bevatten een korte toelichting en een verwijzing naar www.energievoorkaagenbraassem.nl. Voor inwoners die niet in staat zijn fysiek aan het participatietraject deel te nemen, biedt de website de mogelijkheid om online een reactie achter te laten.

2. Themamarkten

We organiseren maximaal drie keer een themamarkt. Het doel hiervan is informeren en op maat met inwoners in gesprek te gaan (samen denken). Dit biedt de kans hen aanvullend te informeren én hun wensen en ideeën over specifieke deelonderwerpen op te halen. Tijdens de themamarkten gebeurt het volgende:

- Een korte centrale presentatie (5-10 min), die

gedurende de bijeenkomst een aantal keer herhaald wordt. Deze geeft een toelichting op het beleidskader en te doorlopen proces.

- Decentrale mogelijkheden tot gesprek. Hiervoor richten we thematafels in. Een thematafel heeft een informerende poster over het betreffende thema, er staat een gespreksleider en men kan er reacties achterlaten. We verzamelen de reacties en koppelen terug wat we wel/niet mee kunnen nemen (en waarom) naar de volgende fase.
- Men kan zich ook aanmelden voor de verdiepende sessie in stap 3.

Na afloop van de themamarkten plaatsen we een sfeerimpressie met de belangrijkste bevindingen en vervolgstappen op www.energievoorkaagenbraassem.nl. Hierbij bieden we tevens de mogelijkheid om online een reactie achter te laten.

3. Verdiepende sessie met inwoners

Na de themamarkten stellen we het concept-beleidskader op aangevuld met (en indien mogelijk) de opbrengst uit de themamarkten. Het concept-beleidskader bespreken we met inwoners in een verdiepende sessie (samen denken). Zie tabel 1 voor de mogelijke onderwerpen die tijdens de verdiepende sessie aan de orde komen. Afhankelijk van de exacte verdiepingsvragen kunnen we gebruikmaken van referentiebeelden van landschappelijke inpassing van duurzame opwek. Voor windenergie laten deze bijvoorbeeld zien hoe een lijnopstelling langs een

doorgaande weg, een clusteropstelling in een weiland of verschillende solitaire turbines eruit zien. Voor zonne-energie brengen deze het beeld hoe een zorgvuldig ingepast zonne-veld er voor passanten uitziet. Aandachtspunt daarbij is dat het nadrukkelijk algemene beelden uit andere gemeenten zijn. We moeten niet de indruk wekken dat de beelden betrekking hebben op een concreet projectvoorstel voor één van de zoekgebieden in Kaag en Braassem. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen werken we in de verdiepende sessie in meerdere subgroepen. Men kan zich hiervoor aanmelden tijdens de themamarkten en via energievoorkaagenbraassem.nl. Na afloop kan men ook een evaluatieformulier invullen over het participatietraject, dat input zal zijn voor stap 6. Van de sessie wordt een kort verslag gemaakt en ter beschikking gesteld aan de deelnemers.

4. Verdiepende gesprekken met georganiseerde stakeholders

Parallel aan de inwonerparticipatie gaan we op maat en voor zover relevant in gesprek met de georganiseerde en professionele stakeholders (samen denken). Na afloop kan men ook een evaluatieformulier invullen over het participatietraject, dat input zal zijn voor stap 6.

5. Consultatie

Parallel aan de verdiepende sessies voeren we een online consultatie uit op basis van het concept beleidskader. Gedurende een periode van 4 weken

kunnen stakeholders het conceptbeleid online raadplegen en een reactie geven of vraag stellen. De reacties worden beantwoord in een nota van beantwoording. Onderdeel van de online consultatie is ook een evaluatie over het participatietraject, dat input zal zijn voor stap 6.

6. Evaluatie

Na afloop van stap 5 evalueren we het participatietraject. In het Ontwikkelprogramma Participatie valt dit onder 'samen leren'. Daarbij beantwoorden we de volgende vragen:

- Is het doel van de participatie behaald?
- Zijn alle stappen van het participatieproces doorlopen? Zo niet, waarom is welke stap niet doorlopen?
- Wat ging er goed? En welke verbeterpunten zijn er?

7. Opstellen definitief concept-beleidskader

We stellen een definitief concept-beleidskader op. Dit bieden we, samen met de nota van beantwoording en de evaluatie, ter besluitvorming aan de gemeenteraad aan.

8. Bestuurlijke besluitvorming

We volgen het reguliere traject voor besluitvorming door de gemeenteraad, met als doel het beleidskader te laten vaststellen.

8. Planning

Planning

Het participatietraject start in het tweede kwartaal van 2025 en heeft een looptijd van ongeveer 6 maanden, exclusief het zomerreces. Tabel 2 bevat een indicatieve planning. Dit betreft nadrukkelijk een streefplanning. Voor dit proces geldt echter dat zorgvuldigheid vóór snelheid gaat. De exacte planning hangt daarom mede af van het verloop van de participatie, eventuele provinciale en/of landelijke ontwikkelingen rondom duurzame opwek en overige onvoorziene omstandigheden.

	Q2	Q3	Q4
0. Analyse participatie opbrengst LES			
1. Aankondiging en uitnodiging			
2. Participatieronde I: Themamarkten			
3 en 4. Participatieronde II: Verdiepende sessies			
5. Digitale consultatie (gemeentebreed)			
6. Evaluatie			
7. Opstellen definitief beleidskader			
8. Bestuurlijke besluitvorming			

Tabel 2: Indicatieve planning

CONTACT

Bezoekadressen

Poststraat 8-10	Kastanjelaan 400
6135 KR SITTARD	Unit 6-14
+31 46 204 8870	5616 LZ EINDHOVEN
	www.stantec.com/nl

KVK Haaglanden 27 18 43 23 23
BNP Paribas 22 76 53 920
IBAN NL75BNPA0227653920
BIC BNPANL2A
Stantec is ISO 9001:2015, 14001:2015,
45001:2018 en VCA**-gecertificeerd

Onder het motto ‘design with community in mind’ bundelt Stantec de kracht van 31.000 medewerkers, werkend op zes continenten.

Onze missie in Nederland is het bevorderen van een goede samenwerking tussen overheden, bedrijven en burgers. We adviseren over beleid, regels, risico’s en het structureel borgen en aantonen van de naleving hiervan. Dit doen we op zowel strategisch- als uitvoeringsniveau. Zo borgen we dat onze adviezen hout snijden en daadwerkelijk het verschil maken, in uw organisatie.

We doen dit doelgericht en integer. Door altijd te werken vanuit concrete doelen naar praktische oplossingen. **Daarbij zijn we anders dan anderen.** Vooral door onze innovatiekracht en ons vermogen om veranderingen tot stand te brengen. Duurzame, gedragen oplossingen, daar gaat het om. Hiervoor maken we gebruik van onze specialiteit: het slim gebruikmaken van bestaande data.

Design with community in mind